מִלְחֶמֶת הַשֵּׂכֶל וְהַצְּלָלִים.

צג

תמיד צריכים להלחם עם החושך, לשחרר את עצמו מהממשלה של כח התאוה, כח הרשעה העור, הפועם ודולג, שט ומרחף בעולם, מפשט בכל עזו את מרחבי מחשכיו על הגוף האנושי וכל כחותיו, מגהר עליו בצלליו הרבים הכפולים במאפלים, התאוה החומרית, והתאוה הרוחנית החשוכה, לא אותה התאוה הרוחנית, השואפת למרומים, לקודש, לנשגב, לטוהר וזוך, אלא התאוה החשוכה הרוחנית, תולדתה של התאוה החומרית, המעכבת על כל מאור ממאורי הקודש העליונים, שלא יתפשט ולא יחדור בנפש ובעולם, מספקת את כל הודאות העליונות, בכח מחשכיה, המיוסדים על יסוד שקר שאין לו רגלים, אלא שכך היא בונה את עליותיה בעולה, בניני רשע וכסל, ומחזקת את ציורי האדם בהשקפת עולם מאופלת, עד שכל אור עולם נחשב לו כזר.

וכל עמל אדם הוא להמלט מתוך המהפכה של צללי צלמות ובלהות שאול הללו, של אלה הזוהמות, מחשכת החומריות והרוחניות יחד, המתמזגים זה בזה, מתחברים ומזדוגים יחד כדי להוליד ילדי פשע זרע שקר.

והדבקות הרעננה באלהים חיים, באור תורה וחכמה עליונה, בזיו הטוהר העליון אשר למנה נתנה מנשמת אלוה ממרומים, תפריד את פועלי האון, והתאוה הרוחנית לא תוכל להתחבר עם התאוה הגופנית, וכל אחת מהן בפני עצמה תכשל ותפול לפני הגבורה העליונה, המתגלה מאור הנשמה, מקול ד׳ בכח, הקורא תמיד לכל תמימי לב, המישרים אורחותם, שמעו פתיים וחיו, ואשרו בדרך בינה.

כשהשכל הפשוט והישר עושה את מעשיו ברוח האדם, צריך הוא להלחם עם הרוח החשוך של התאוה הגולמית, שמהרסת תמיד את בניני השכל והיושר בראשיר התיסדותם. ביחוד היא מניחה מכשולים את הקוים המעשיים שבציורים השכליים, שם היא מניחה את ארסה, את ביצי הצפעוני שלה, והם הולכים ומתפתחים עד ששורצים שירוץ נחשי בהתגלמות המעשית, בתיאוריות הנובעות גם מהשכלה ובינה חודרת.

המלחמה והזהירות צריכה להיות בראשית השתכללותה של המחשבה. באותו הפרק שמגיעה היא במסקנתה לחוגים המעשיים, שם הנחש אורב לפתות, לפרוץ גדרות עולם, לשלוח יד ברשע וכסל, שם ישוך עקב. וישרי לב שמים לב על דרכיהם, נאזרים בגבורה של מעלה, ולהמסקנא המעשית קוראים הם עוד יותר לעזרה מקודש.

וכשם שרוח התאוה עומדת לשטן להאצלת השכל, כן עומד רוח השכל המגושם לשטן על הבנינים הנאצלים, המופעים ממקור קודש יותר עליון מערכו. לעומתם הרי הוא דומה בגשמיותו, בצמצום כחו, ואיסורו אל ההנאות, תולדות החושים וההרגלים, לרוח התאוה לעומת ערכו.

והמלחמה הנטושה לעומת המשפטים של תולדות אור העליון. מאור תורה, ורוח ד׳ על יראיו וסודו לישרים, היא כפולה, פה מתחבר כבר השכל האנושי המגושם בתור לוחם, ועל שני צדיו עומדים לעזור לו ברשע, שני אויביו התדירים, רוח התאוה החומרית והרוחנית יחד. אמנם טוב לפני האלהים ימלט מהם.

ודרך איסור מלחמה לד׳ זו היא בראשית כל להפריד את השכל משכניו הרעים, לברר לו, שאין חברתו נאה עמהם, ובזה הרי הוא בעצמו מתעלה, וברוח העידון שבקרבו יכיר את מקומו, ויתלוה עם הרוח האצילי של אור הקודש, שהוד האמונה העליונה, עין ד׳ אל יראיו, מופיע עליו.

ואז יתפוצצו הררי עד, שחו גבעות עולם, והרוחות הזעירים, של התאוה הרוחנית והחומרית, מתחילים גם כן להתרחץ מצואתם. חלקיהם היותר סיגיים מסתתרים במחבואים, והצדדים היותר טהורים שלהם באים לשרת בקודש, לקשט את כח הדמיון, לרומם את להב רגש הלב. והכל מסייעים למלאכת שמים׳ אפילו רוחות, אפילו מזיקים, וברצות ה׳ דרכי איש גם אויביו ישלים אתו.

יוצר אור ובורא חשך. „מאי מברך, אמר ר׳ יעקב א״ר אושעיא יוצר אור ובורא חשך. לימא יוצר אור ובורא נגה, כדכתיב קאמרינן, אלא מעתה עושה שלום ובורא רע מי אמרינן כדכתיב, אלא כתיב רע וקרינן הכל, לישנא מעליא. אלא אמר רבא כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום״. (ברכות י״א).

המאמר, שתכליתו היא לצרך הדרכה מוסרית, בדעות או במדות ובמעשים, יש לו להאמר לפי האפן היותר קרוב לציורם של המקבלים, והמאמר, שתכליתו היא הבעת דברו וספור ענינו בעצמו, יש לו להאמר יותר בדיוק לפי אמתת המציאות. והנה מתוך מקור האור שנמצא במציאות הבריאה מתפשטים קרני האור בכל מקום, ופועלים הם במקצת פעולתם גם כשיש דברים המעכבים ומסתירים אותם. במעוט האור והגבלתו לפי ערך כל מקום הננו מרגישים את הרגשת החשך, כשהוא נערך לעומת האור הגדול. ובאמת הרי זהו הנגה, שבו התחלת מציאות קצת קרן אור במעוט האפשרי לפי הערך, שהוא הנהו מקביל אל האור היותר גדול. אלא שלפי הרגשת חסרון האור הוא נקרא חשך, וכן הוא ביחש הטוב והרע. מעוט השלמות והעדרה הוא רע לעומת הטוב של השלמות הגדולה. אבל באמת הבריאה היא של הכל, וגם הרע הגמור, בצרופו אל הכלל כולו, משלים הוא את הטוב הכללי, וכל מציאותו היא מפני שרק חלק קטן של הטוב זרח עליו. על כן אע״פ שהנבואה, המכוונת לתכלית מוסרית, כנגד מהרסי דעת ד׳ אחד, נאמרה לפי הציור של המקבלים: „בורא חשך״, ו„בורא רע״, לעומת השלום שהוא יסוד וכלל של כל הטוב, מ״מ אנו בתפלתנו, במגמתנו לרוממות כבוד השי״ת באמתתה, ראוי לנו לומר, כמו „בורא את הכל״ לעומת „עושה שלום״, כן „בורא נגה״ לעומת „יוצר אור״. אבל כדי להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום, את יסוד אחדות השלטון האלהי בכל התהפכות אפני הנהגת ההויה, הכללית והפרטית, נאמר גם אנו כפי הציור הרגיל ונוח להתפס אצלנו: בורא חשך. אמנם כיון שתכלית הברכה היא ג״כ לברך את שמו ית׳ על חסדו, אשר אמר עולם יבנה, ראוי לנו לסימה בהודעת האמת, שלא ברא השי״ת כל רע, ואין במציאות רע מוחלט, והרע המורגש הוא מצורף אל הכלל כולו להשלים את הטוב, עד שיכלל בשם „הכל״, שתכליתו הטובה תבחן בצרופו עם הכלל של המציאות: ובורא את הכל.

www.meirtv.co.il ערוץ מאיר - הערוץ שלי ליהדות